

PK-YRITYS BAROMETRI

Syksy 2008

Alueraportti, Kainuu

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Syksyn 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat yksityisen sektorin myyntiä kunnille.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Toisaalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 11.9.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Kainuun ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten myynti kunnille.....	24

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Koko maan pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana oman yrityksen kannalta. Sen sijaan Kainuussa toimivat pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän. Kainuussa toimivista pk-yrityksistä nyt 19 prosenttia ennakoi suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 22 prosenttia yrityksistä ennakoi suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt heikkommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Kevään 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Kainuussa että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet.

Koko maan osalta pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Kainuun osalta kaikkien muiden tekijöiden, paitsi investointien arvon, tuonnin arvon, yrityksen kannattavuuden sekä tuotekehityspanostusten, osalta ovat myös suhdannenäkymät positiivisia. Kainuussa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkommat kaikkien osatekijöiden kohdalla, verrattaessa koko maan tuloksiin.

Kainuussa toimivat pk-yritykset odottavat nyt työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella paljon pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Kainuussa sekä koko maassa nyt matalammalla tasolla kuin keväällä 2008.

Kehittämisen esteet. Kainuussa pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet ovat nyt yleinen suhdanne/maailmantilanne sekä kustannustaso ja resurssitekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja kustannustekijöistä muut tuotantokustannukset koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Yleinen suhdanne/maailmantilanne sekä kustannustaso koetaan Kainuussa hieman suuremmiksi kehittämisen esteeksi kuin koko maassa keskimäärin. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpina esteinä 2 prosentille Kainuun pk-yrityksistä.

Työllistämisen esteet. Kainuun pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys, työn sivukulut ja työvoiman saatavuus. Työvoiman saatavuutta viidesosa ja kysynnän riittämättömyyttä sekä työn sivukuluja 28 prosenttia niistä pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpina esteinä. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. Koko maan yrityksistä 32 prosentilla ja Kainuun alueen pk-yrityksistä 58 prosentilla ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Koko maan pk-yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Kainuussa rahoitusta oli ottanut 39 prosenttia pk-yrityksistä. Alueella (18%) sekä koko maassa toimivista pk-yrityksistä noin joka viides (22%) aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella nyt rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin sekä rakennusinvestointeihin. Kainuussa pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (90 %). Finnverasta tai rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 20 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Pk-yritysten myynti kunnille. Suurin osa sekä koko maan (45%) että alueen (49%) pk-yrityksistä ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Lisäksi suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (72%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Alueella lähes kaikkia tekijöitä pidetään koko maahan verrattuna useammin kuntiin suuntautuvan myynnin esteinä. Koko maan pk-yrityksistä 15 prosenttia pitää erittäin suurena kunnille suuntautuvan myynnin esteenä hankintalain säädöksiä. Hankintalain säädöksiä pidetään harvemmin alueella erittäin suurena myynnin esteenä kuin koko maassa keskimäärin. Virkamiesten suhtautumista pitää sekä alueella että koko maassa 13 prosenttia erittäin suurena esteenä kunnille myynnissä. Lisäksi yli kymmenesosa koko maan ja 8 prosenttia alueen pk-yrityksistä pitää erittäin suurena myynnin esteenä kuntien hankintaosaamisen tasoa. Sen sijaan alueella viidesosa ja koko maassa hieman yli neljäsosa pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumista lainkaan esteenä. Yksityisten tarjoajien osaaminen ei ole esteenä noin neljäsosalle koko maan ja viidesosalle alueen pk-yrityksistä.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3861 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 1.7.–12.8.2008. Raportin luvussa ”Aineisto” on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Kainuun osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta heinä-elokuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

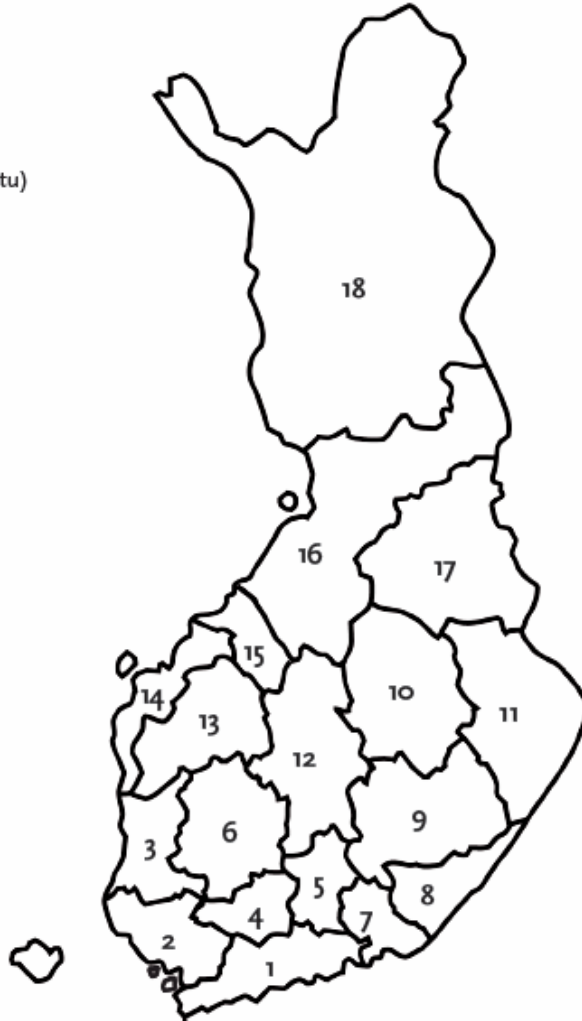
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 2/2008**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	KAINUU	111	2
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	18	16
	Rakentaminen (TOL: F)	17	15
	Kauppa (TOL: G)	18	16
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	58	52
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	65	59
	5 - 9 henkilöä	22	20
	10 - 19 henkilöä	12	11
	20 - 49 henkilöä	8	7
	50+ henkilöä	3	3
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	40	36
	0,20 - 0,49 milj. euroa	28	25
	0,50 - 1,49 milj. euroa	20	18
	1,50+ milj. euroa	19	17
	Ei vastausta	4	4
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	5	5
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	30	27
	Pyrkii säilyttämään asemansa	48	43
	Ei kasvutavoitetta	12	11
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	16	14
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	95	86
	Kyllä, vie itse suoraan	13	12
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	5	5
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	82	75
	1998 – 2002	12	11
	2003	16	15
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	102	92
	Palkattu toimitusjohtaja	6	5
	Muut	3	3

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

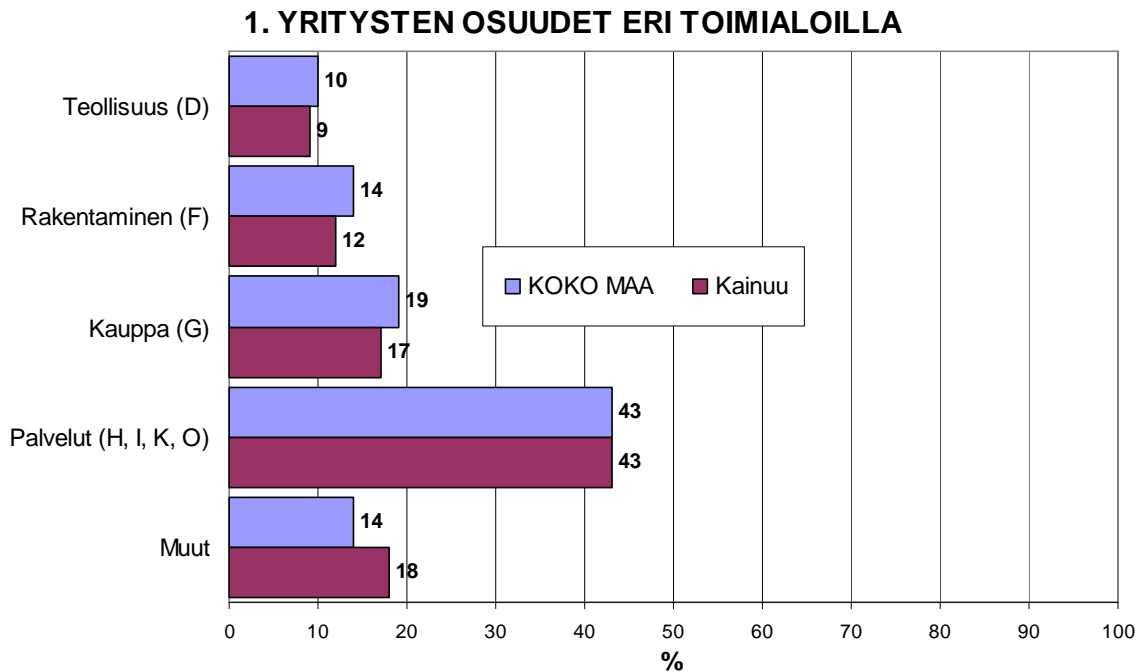
1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

Tutkimustulokset

1 Kainuun ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 3100 toimi Kainuussa. Kainuussa on rakennusalan, kaupan ja teollisuuden alan yrityksiä suhteellisesti hieman vähemmän ja palvelualan yrityksiä suhteellisesti saman verran kuin koko maassa keskimäärin.

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Kainuun maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 32 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Kainuussa 15,7 %.

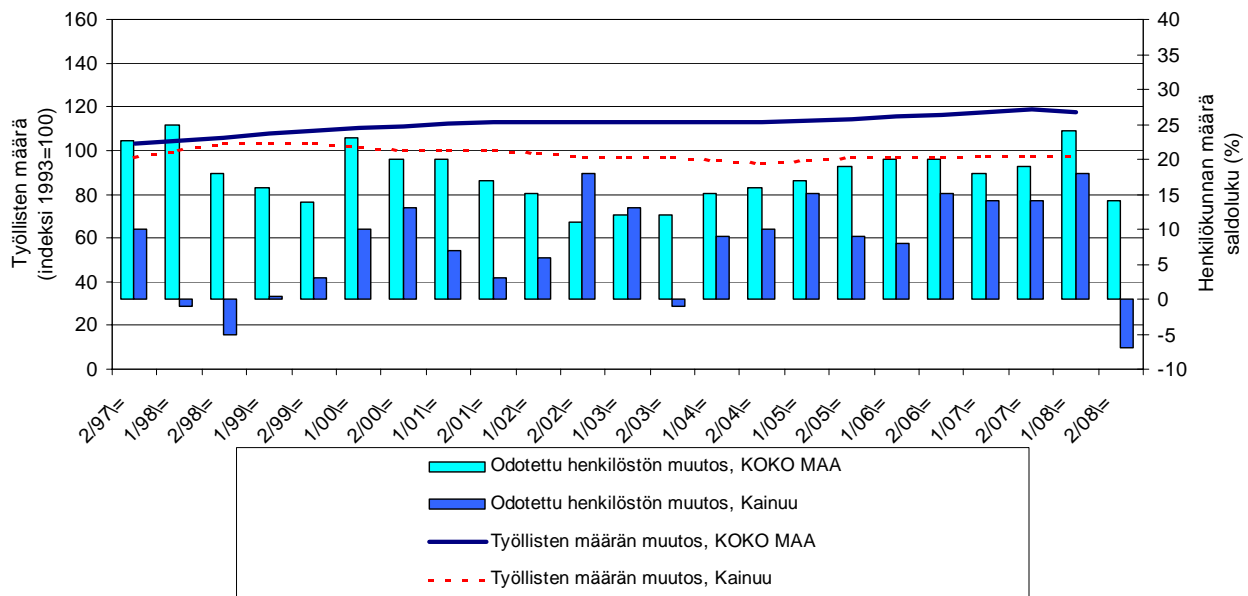
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	22	70	8	14
Kainuu	14	66	20	-7

Kainuussa toimivat pk-yritykset odottavat nyt työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella paljon pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Kainuussa nyt paljon matalammalla tasolla kuin keväällä 2008 (saldoluku tuolloin +48 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät myös heikommät kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2008 henkilökunnan määrän saldoluku oli +24 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Kainuun työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

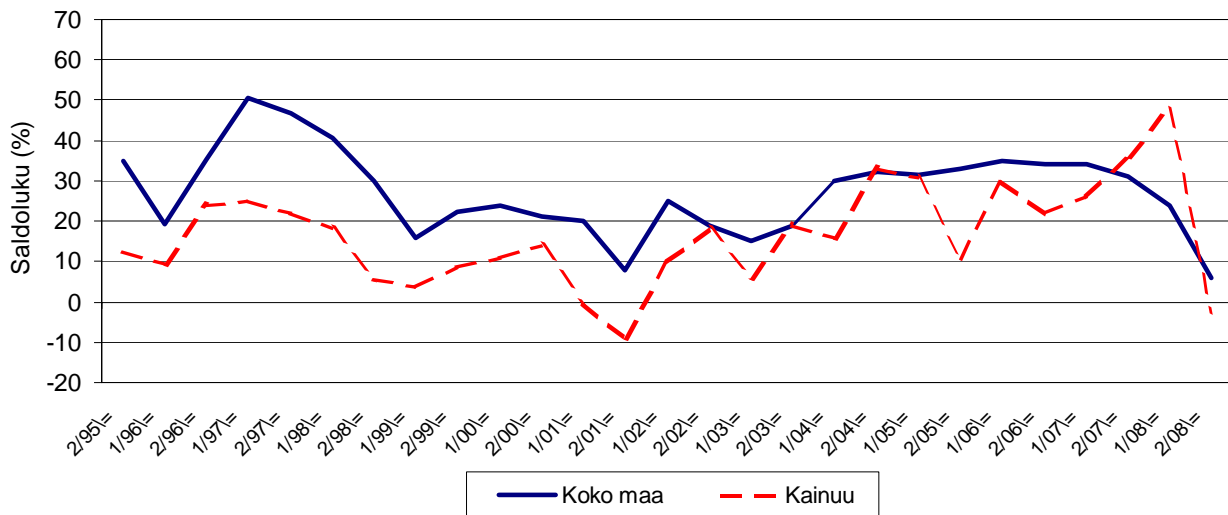
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	24	59	18	6
Kainuu	19	59	22	-3

Koko maan pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana oman yrityksen kannalta. Sen sijaan Kainuussa toimivat pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän. Kainuussa toimivista pk-yrityksistä nyt 19 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 22 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/95 lähtien. Kevään 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Kainuussa että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet. Kainuussa laskua on tapahtunut koko maata enemmän.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

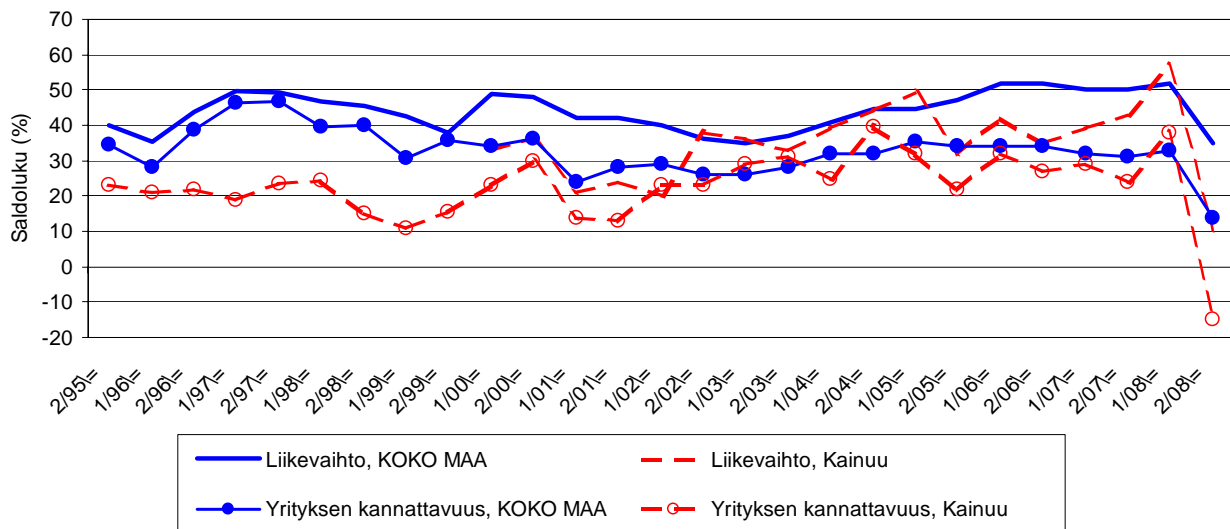
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	47	19	18	17	51	32	32	24
Yhtä suuri	41	64	73	74	41	50	60	67
Pienempi	12	17	8	9	8	18	8	9
Saldoluku (%)	35	2	10	8	43	14	24	15
Kainuu								
Suurempi	34	12	15	10	29	19	15	21
Yhtä suuri	42	55	77	74	45	48	80	55
Pienempi	24	33	9	16	26	34	5	25
Saldoluku (%)	10	-21	6	-6	4	-15	10	-4

Koko maan osalta pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Kainuun osalta kaikkien muiden tekijöiden paitsi investointien arvon, tuonnin arvon, yrityksen kannattavuuden sekä tuotekehityspanostusten osalta ovat myös suhdannenäkymät positiivisia. Kainuussa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä heikkomat kaikkien osatekijöiden kohdalla, verrattaessa koko maan tuloksiin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 2/95 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat sekä Kainuussa että koko maassa laskeneet kevään 2008 kyselyyn verrattuna.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

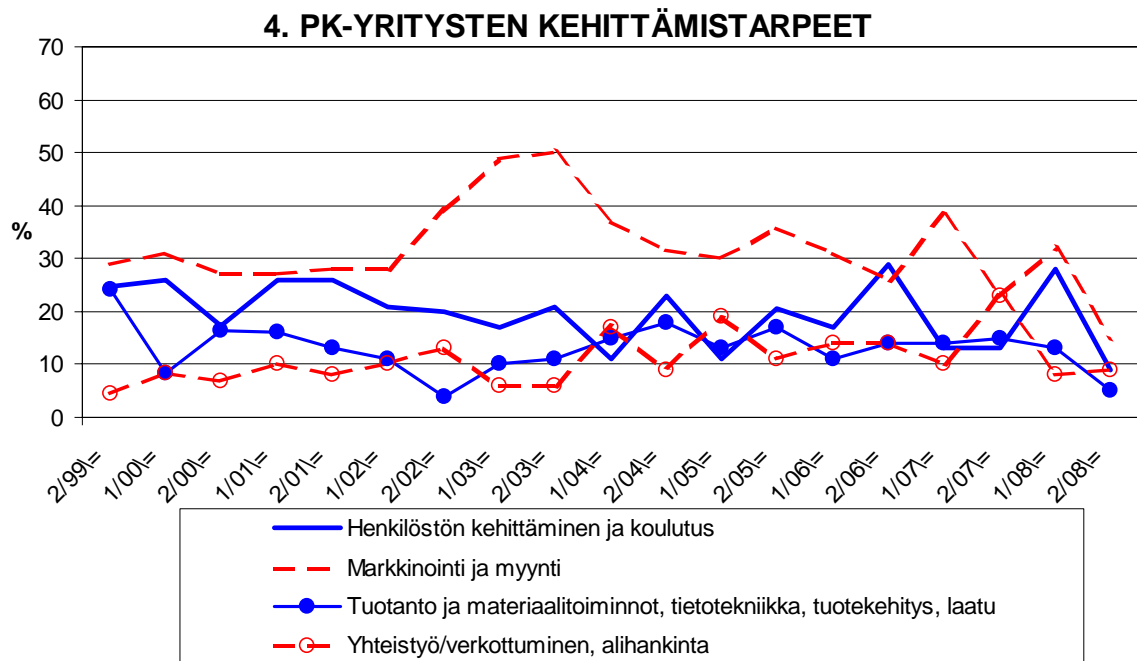
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Kainuu %
Johtaminen	5	3
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	18	9
Markkinointi ja myynti	27	15
Vienti ja kansainvälistyminen	3	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	6	9
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	5
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	9
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Ei kehittämistarvetta	17	46

Kainuun ja koko maan pk-yritysten kehittämistarpeet ovat samansuuntaiset liittyen markkinoinnin ja myynnin kehittämiseen, joka on ykkössijalla sekä koko maan tuloksissa että myös Kainuussa. Verrattaessa Kainuun tuloksia koko maahan, koetaan Kainuussa koko maata vähemmän tarvetta johtamiseen, henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen, markkinointiin ja myyntiin, tuotantoon sekä yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan.

Kehittämistarpeista on kevääseen 2008 verrattaessa lisääntynyt hieman tarve yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan. Henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen, markkinointiin ja myyntiin sekä tuotantoon liittyvät tarpeet ovat sen sijaan vähentyneet viime kevääseen verrattaessa.

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Kainuu
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	3
byrokratia	1,5	0,0
työlainsäädäntö	0,8	0,0
työehtosopimukset	0,5	0,0
muu sääntely	1,2	3,3
KUSTANNUSTASO	14	15
verotus	2,3	0,0
palkkataso	2,7	5,0
työn sivukulut	4,7	1,7
muut tuotantokustannukset	3,8	8,3
KILPAILUTILANNE	14	12
kireä kilpailutilanne	10,3	8,3
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,2	0,0
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	0,0
markkinoita vääristävät tuet	0,5	1,7
harmaa talous, konkurssit jne.	0,5	0,0
kysynnän riittämättömyys	1,2	0,0
RAHOITUS	6	2
rahoituksen saatavuus	1,7	0,0
rahoituksen hinta	1,2	0,0
vakuuksien puute	2,8	1,7
RESURSSITEKIJÄT	23	15
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	14,9	8,3
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1,0	1,7
toimitilat	1,4	1,7
koneet ja laitteet	0,8	0,0
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,2	1,7
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	18	20
MUUT TEKIJÄT	8	2
EI OSAA SANOA	13	32

Kainuussa pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet ovat nyt yleinen suhdanne/maailmantilanne sekä kustannustaso ja resurssitekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja kustannustason osalta muut tuotantokustannukset koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Yleinen suhdanne/maailmantilanne sekä kustannustaso koetaan Kainuussa hieman suuremmiksi kehittämisen esteeksi kuin koko maassa keskimäärin.

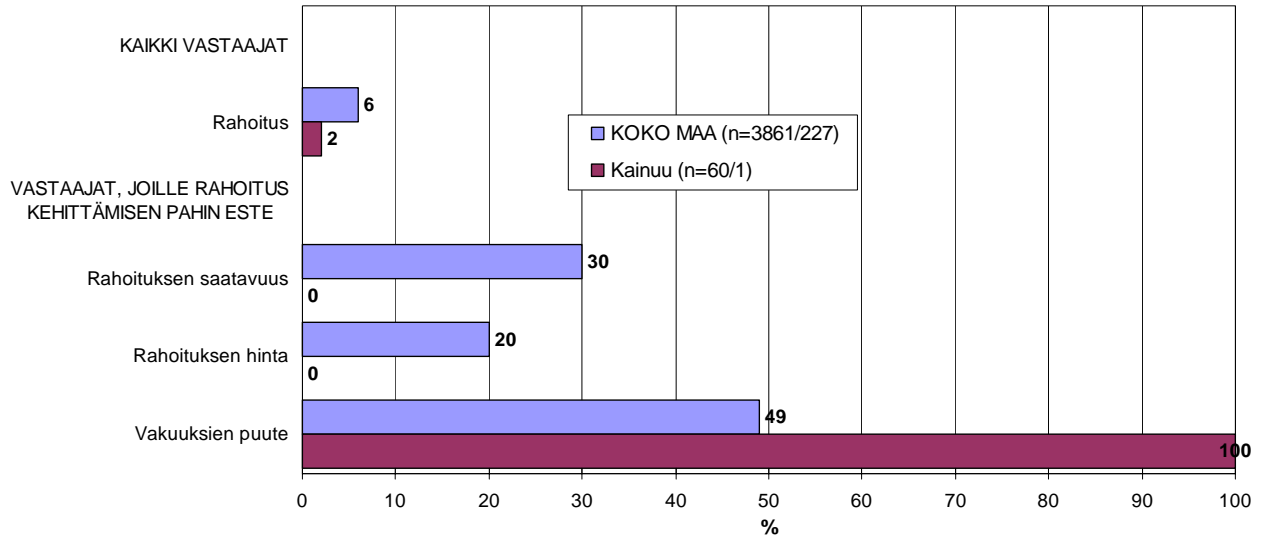
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpina esteinä 2 prosentilla Kainuun pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä on vakuuksien puute pahimpana esteenä kaikilla vastanneilla. Kainuussa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan edelleen pienempi kehittämisen este, kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Alueella sekä kaikki että kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan nyt hieman pienempänä kehittämisen esteenä verrattuna kevään 2008 tilanteeseen. Koko maassa sekä kasvuhakuiset että kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta myös hieman pienempänä kehittämisen esteenä, kuin keväällä 2008.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

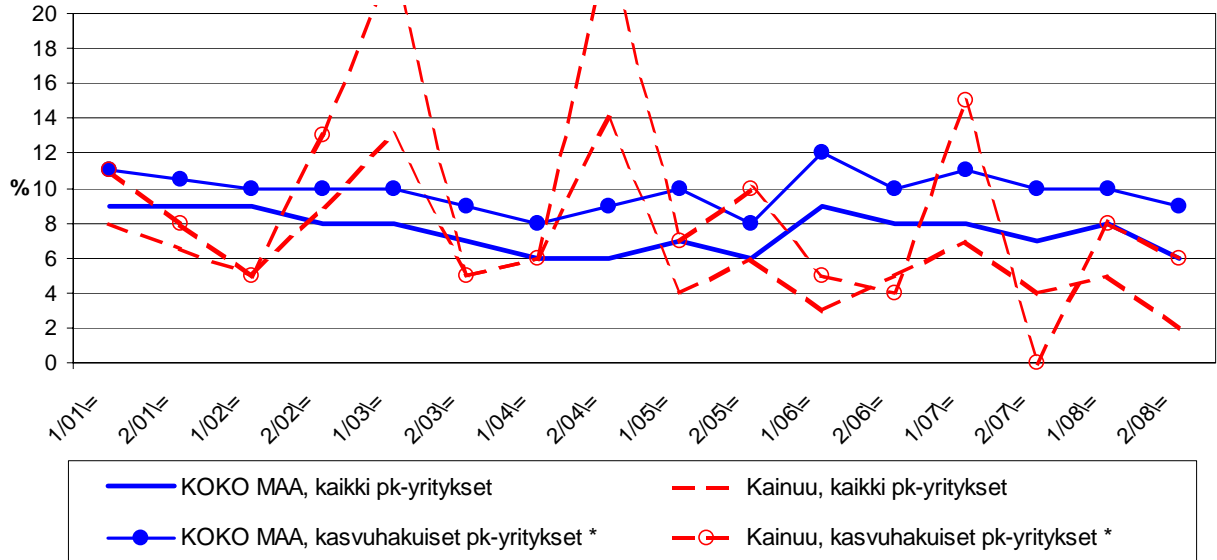
5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

-Rahoitus-

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

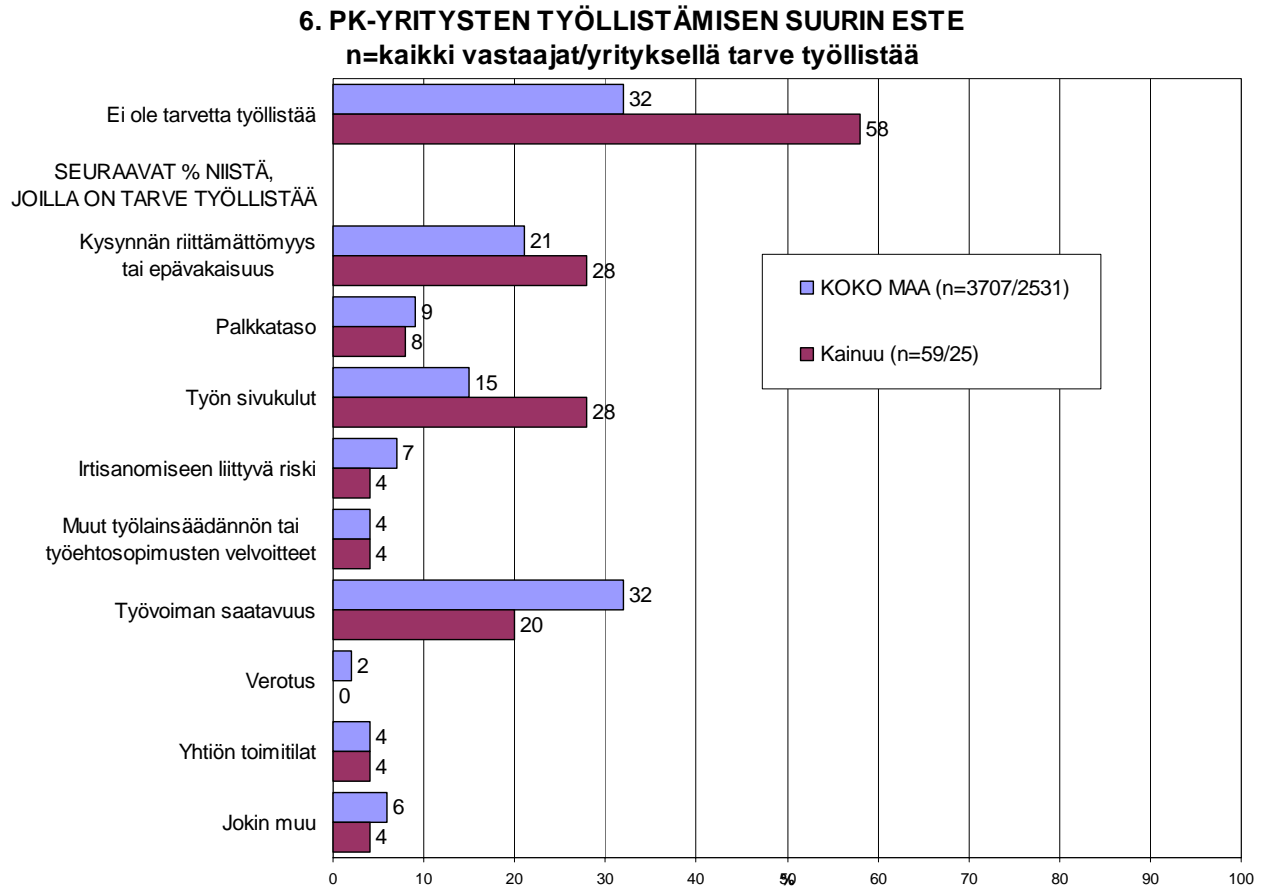
5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

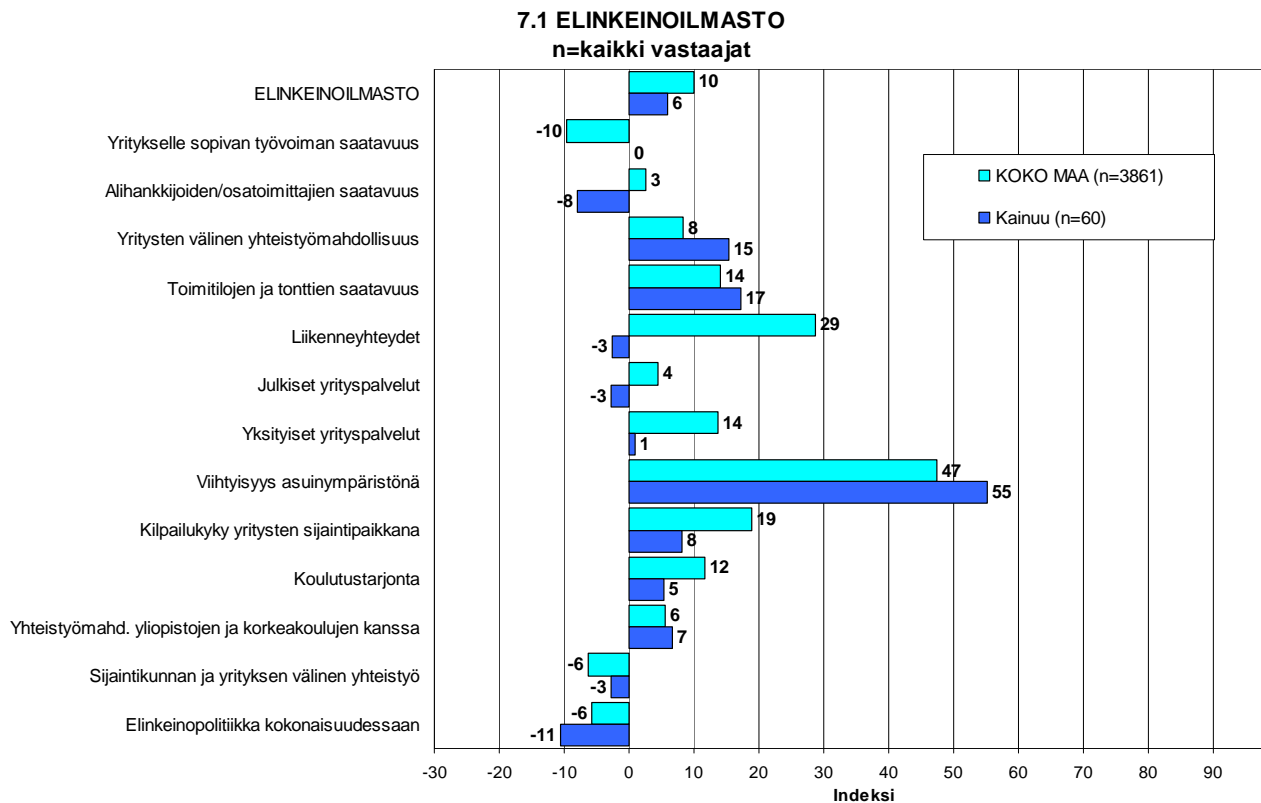
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

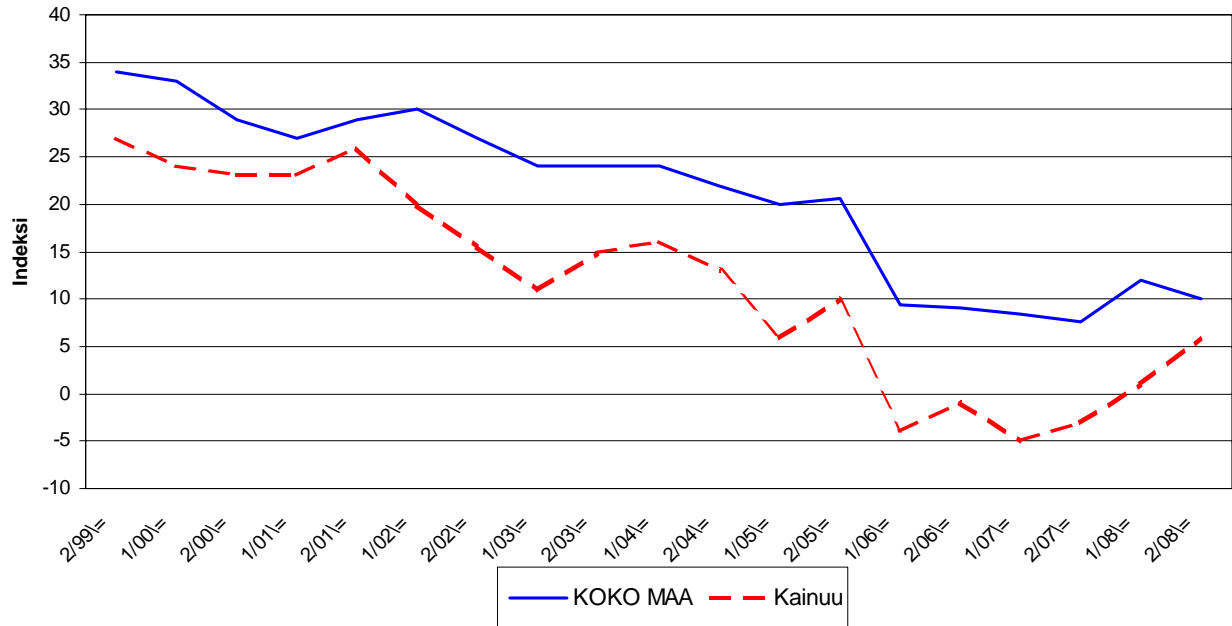
Kainuun pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys, työn sivukulut ja työvoiman saatavuus. Työvoiman saatavuutta viidesosa ja kysynnän riittämättömyyttä sekä työn sivukuluja 28 prosenttia niistä pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpina esteinä. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. Koko maan yrityksistä 32 prosentilla ja Kainuun alueen pk-yrityksistä 58 prosentilla ei ole tarvetta työllistää.

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Kainuussa edelleen tyytymättömämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Kainuussa sijaitsevat yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä, toimitilojen ja tonttien saatavuuteen sekä yritysten välisiin yhteistyömahdollisuuksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan nyt elinkeinopoliittikaan kokonaisuudessaan sekä alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuuteen. Kainuun pk-yritykset ovat muuta maata tyytymättömämpiä alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuuteen, liikenneyhteyksiin, julkisiin yrityspalveluihin, yksityisiin yrityspalveluihin, kilpailukykyyn yritysten sijaintipaikkana sekä koulutustarjontaan. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Kainuussa noususuunnassa. Sen sijaan koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on hieman heikompi kuin keväällä 2008. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.2 ELINKEINOILMASTO**- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-**

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

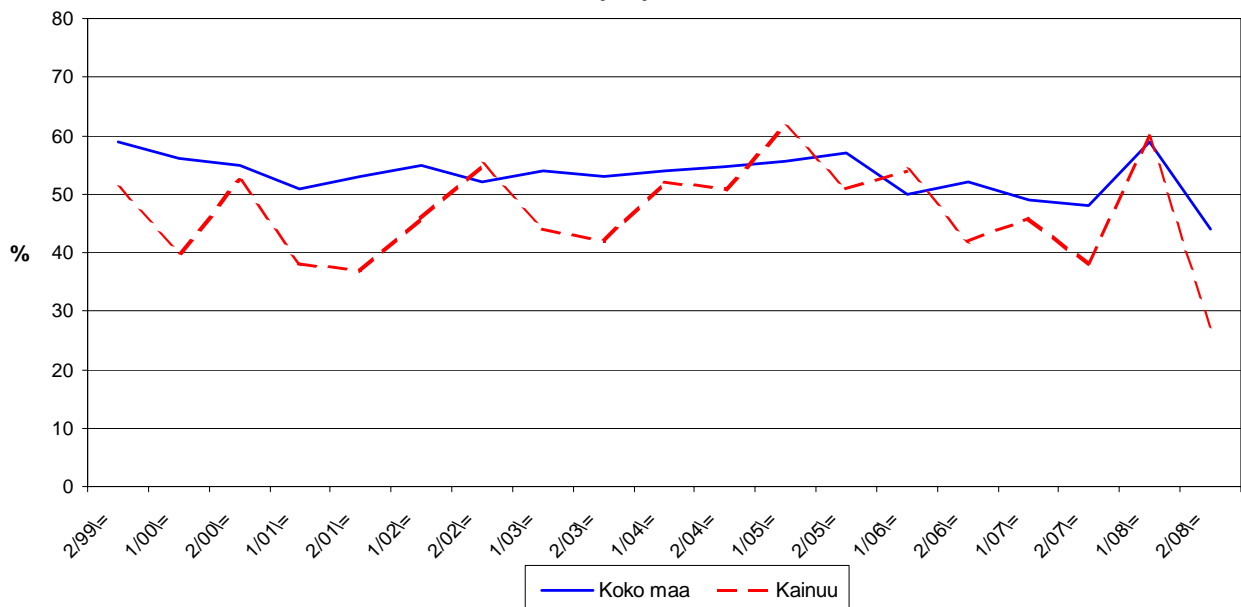
	KOKO MAA %	Kainuu %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	9	3
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	34	23
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	40
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	17	13
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	3	20

Kainuussa on nyt vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä, kuin koko maassa keskimäärin. Koko maan tasolla kolme prosenttia pk-yrityksistä ennakoivat toiminnan loppuvan. Alueella toiminnan loppumista ennakoivat viidesosa pk-yrityksistä. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät edelleen yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa, uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 44 prosenttia ja Kainuussa hieman vähemmän, yhteensä 27 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut koko maassa sekä alueella. Myös kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella sekä koko maassa on laskenut kevään 2008 tilanteeseen verrattuna.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

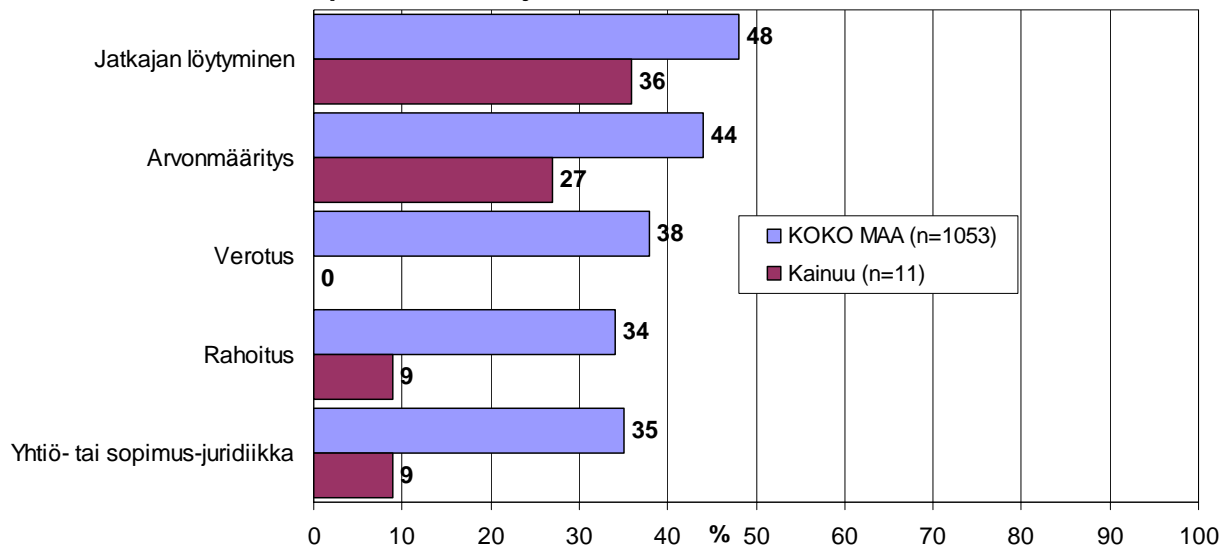
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Kainuu %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	59	65
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	5
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	17	13
Ei osaa sanoa	14	17

Kainuun alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka viidennessä pk-yrityksessä. Suurin haaste sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Kainuun alueella ovat nyt jatkajan löytäminen ja arvonmäärittäminen.

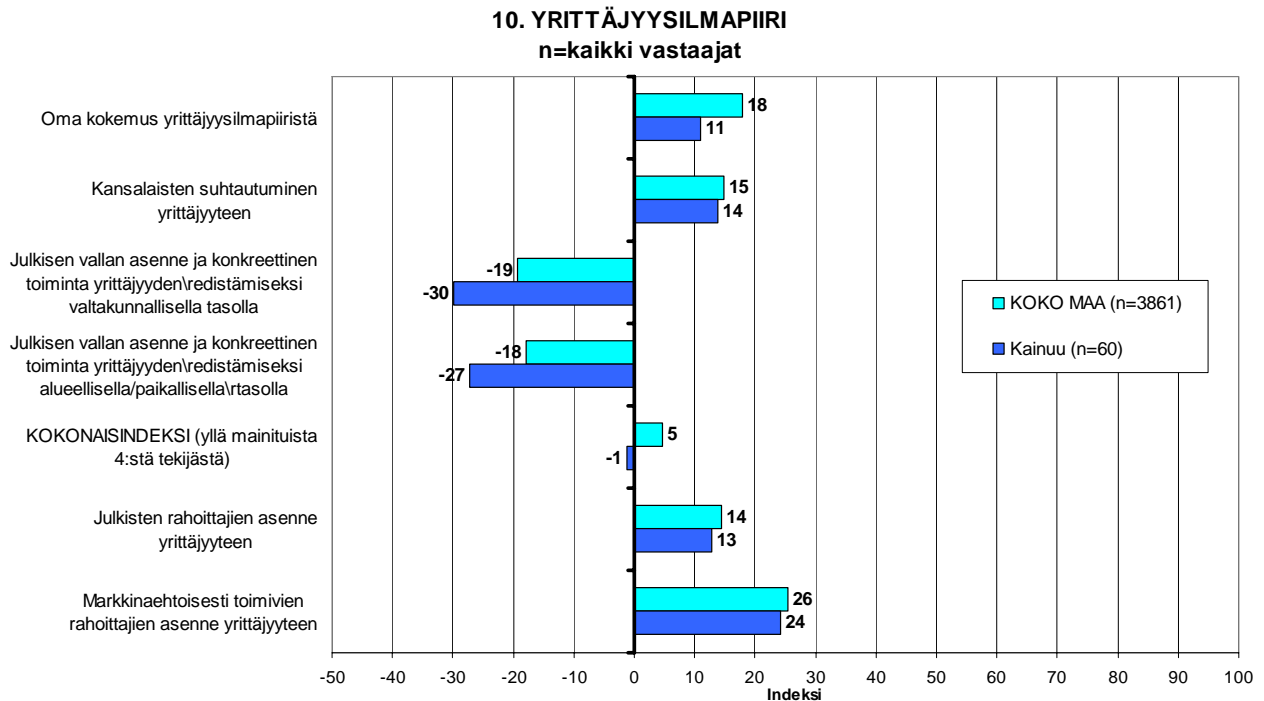
9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +5, kun taas Kainuussa se on nyt heikompi, -1. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot em. tekijöistä ovat koko maassa ja alueella negatiivisemmat kevääseen 2008 verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Kainuun että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien ja myös markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Kainuun alueella nyt hieman heikommiksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna sekä Kainuussa että koko maassa keskimäärin.

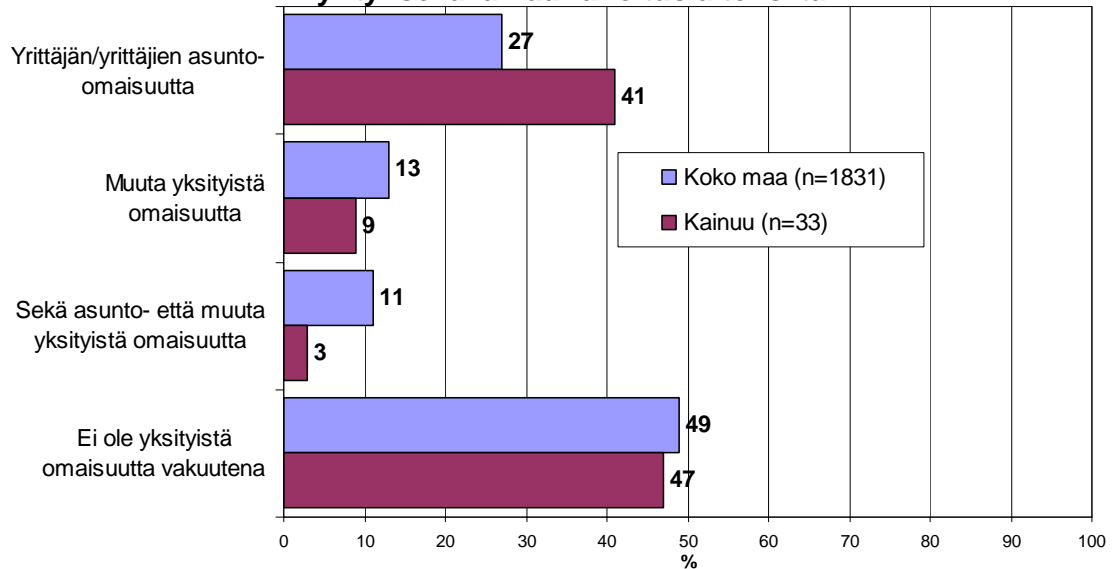
11 Pk-yritysten rahoitus

Koko maan pk-yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Kainuussa rahoitusta oli ottanut 39 prosenttia pk-yrityksistä.

Koko maan pk-yrityksistä 51 prosentilla on lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on 58. Koko maan osalta noin puolella (49%) niistä, joilla on lainaa rahoituslaitoksilta, ei ole yksityistä omaisuutta lainan vakuutena. Kainuussa vastaava lukema on 47 prosenttia. Sekä koko maan että alueen osalta useimmiten lainojen vakuutena on yrittäjän / yrittäjien asunto-omaisuutta, jota on vakuutena hieman yli neljäsosalla koko maan ja neljällä kymmenestä alueen pk-yrityksistä.

11. ONKO YRITYKSEN LAINOJEN VAKUUTENA YKSITYISTÄ OMAISUUTTA TÄLLÄ HETKELLÄ

n=yrityksellä lainaa rahoituslaitoksilta

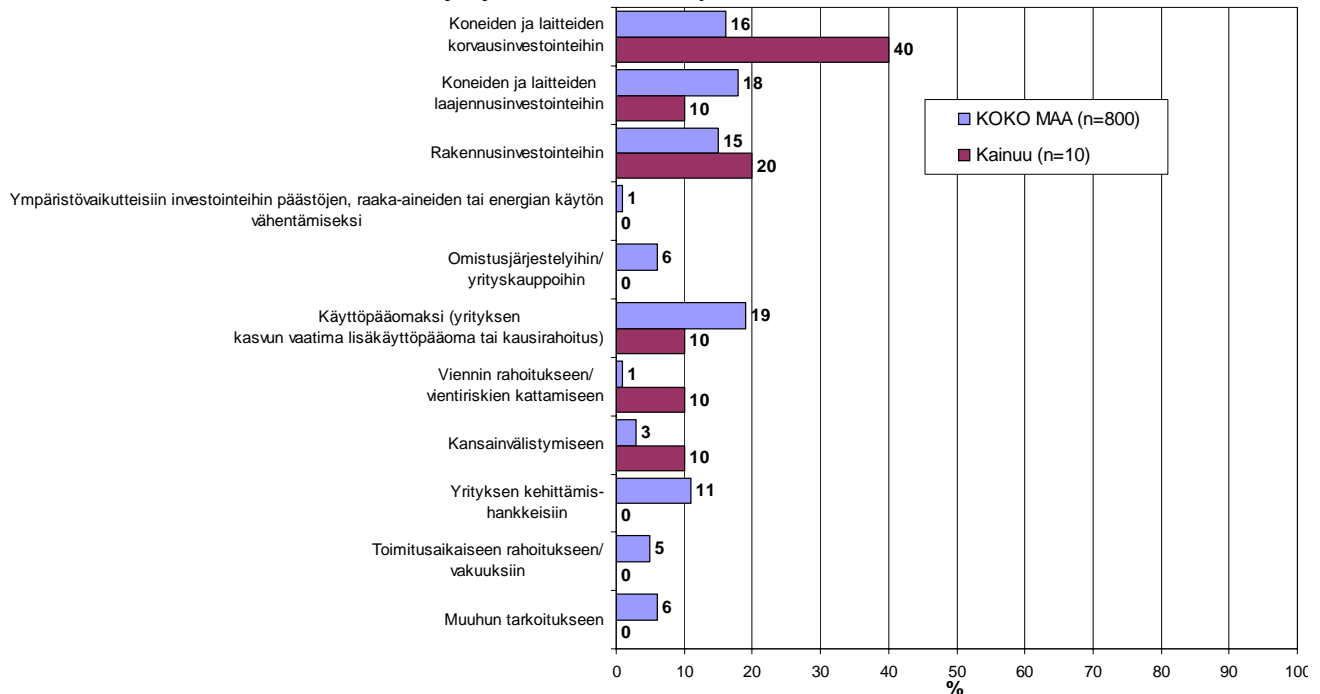

Alueella (18%) sekä koko maassa toimivista pk-yrityksistä noin joka viides (22%) aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella nyt rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin sekä rakennusinvestointeihin. Kainuussa pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (90 %). Finnverasta tai rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 20 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

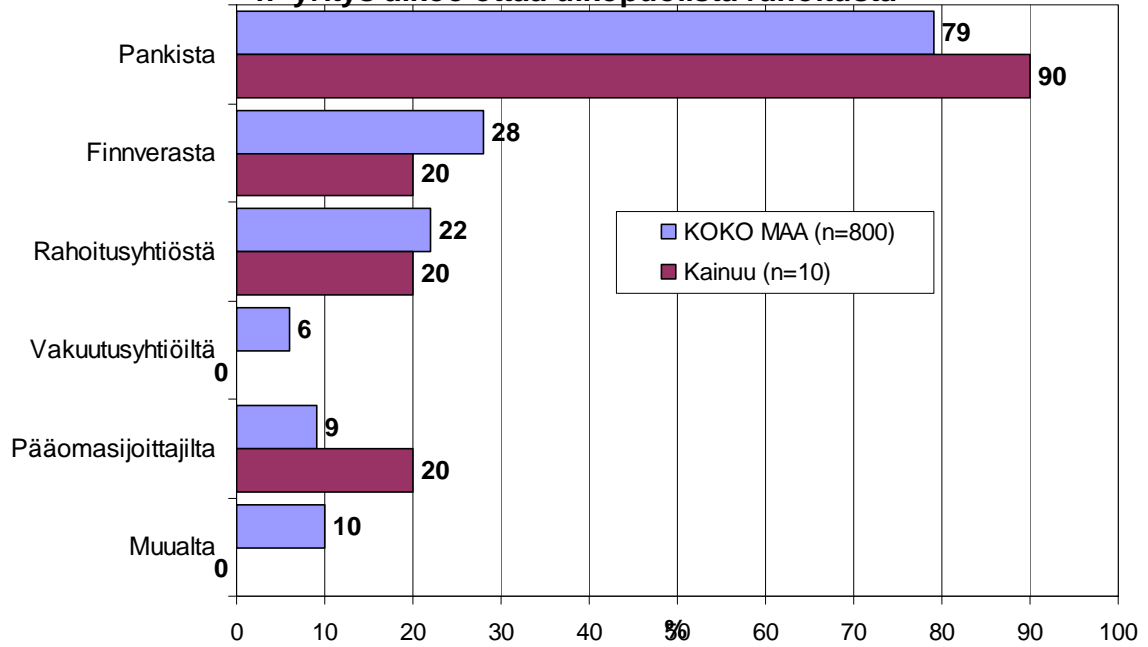
Koko maan yrityksistä hieman vajaa kolmasosa (31%) on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja viimeisen kolmen vuoden aikana päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi. Kainuun pk-yrityksistä hieman yli neljäsosa (26%) pk-yrityksistä on tehnyt ympäristövaikutteisia investointeja.

12. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta- n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

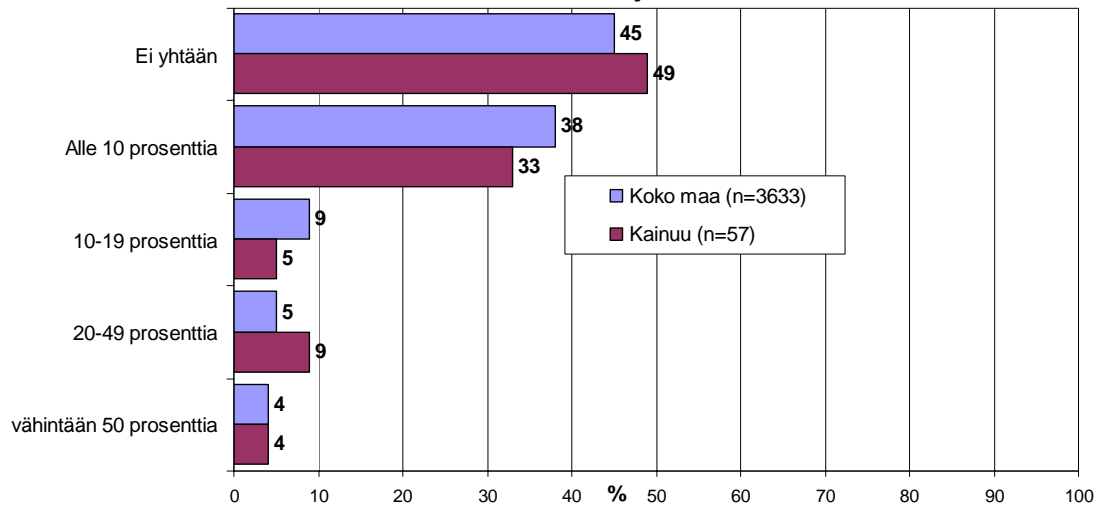
13. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA
-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

12 Pk-yritysten myynti kunnille

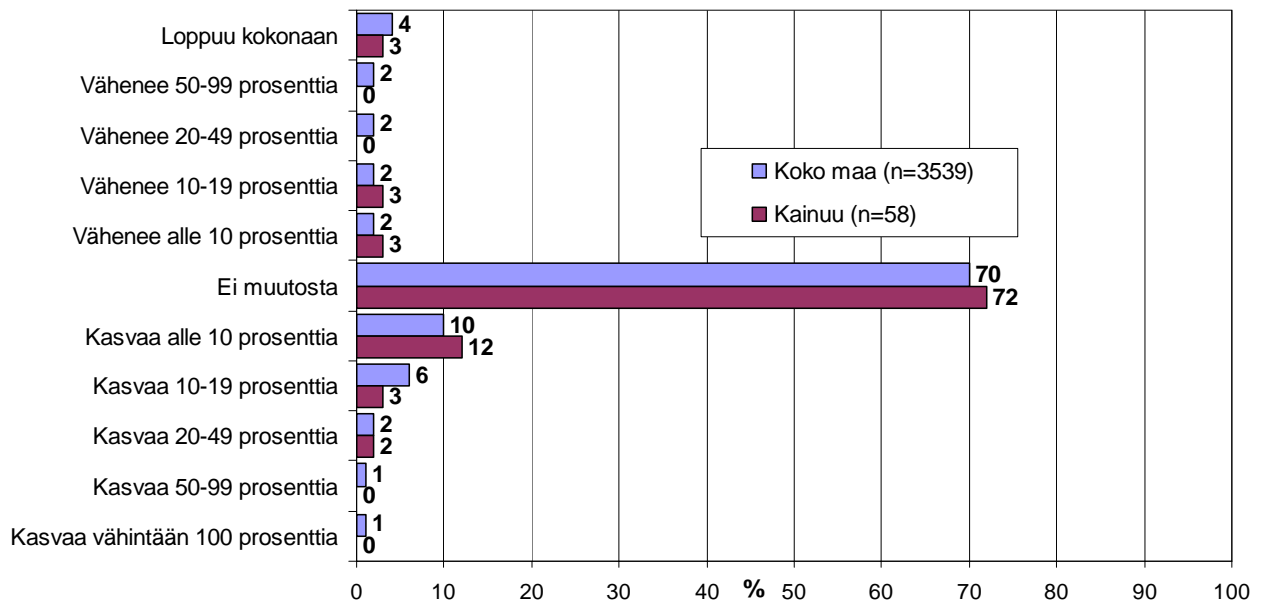
Suurin osa sekä koko maan (45%) että alueen (49%) pk-yrityksistä ilmoittaa, että liikevaihdosta ei muodostu yhtään myynnistä kunnille. Kainuussa sijaitsee keskimäärin enemmän sellaisia pk-yrityksiä, joiden liikevaihdosta ei muodostu osaa myynnistä kunnille, kuin koko maassa keskimäärin. Lisäksi koko maan pk-yrityksistä noin neljä kymmenestä ilmoittaa, että liikevaihdosta muodostuu alle 10 prosenttia myynnistä kunnille. Kainuussa noin kolmasosalla pk-yrityksistä myynti kunnille on alle 10 prosenttia.

14. KUINKA SUURI OSUUS YRITYKSEN LIIKEVAIHDOSTA MUODOSTUU MYNNISTÄ KUNNILLE n=kaikki vastaajat

Suurin osa sekä koko maan (70%) että alueen (72%) pk-yrityksistä arvioi, että myynnissä kunnille ei tapahdu muutosta seuraavan viiden vuoden aikana. Yhteensä 20 prosenttia koko maan ja 17 prosenttia alueen pk-yrityksistä arvioi myynnin kunnille lisääntyvän seuraavan viiden vuoden aikana. Sen sijaan yhteensä 10 prosenttia alueen ja 8 prosenttia koko maan pk-yrityksistä arvioi myynnin vähenevän. Koko maan pk-yrityksistä 4 prosenttia arvioi myynnin kunnille loppuvan kokonaan seuraavan viiden vuoden aikana. Alueella myynnin loppumista ennakoiti puolestaan 3 prosenttia.

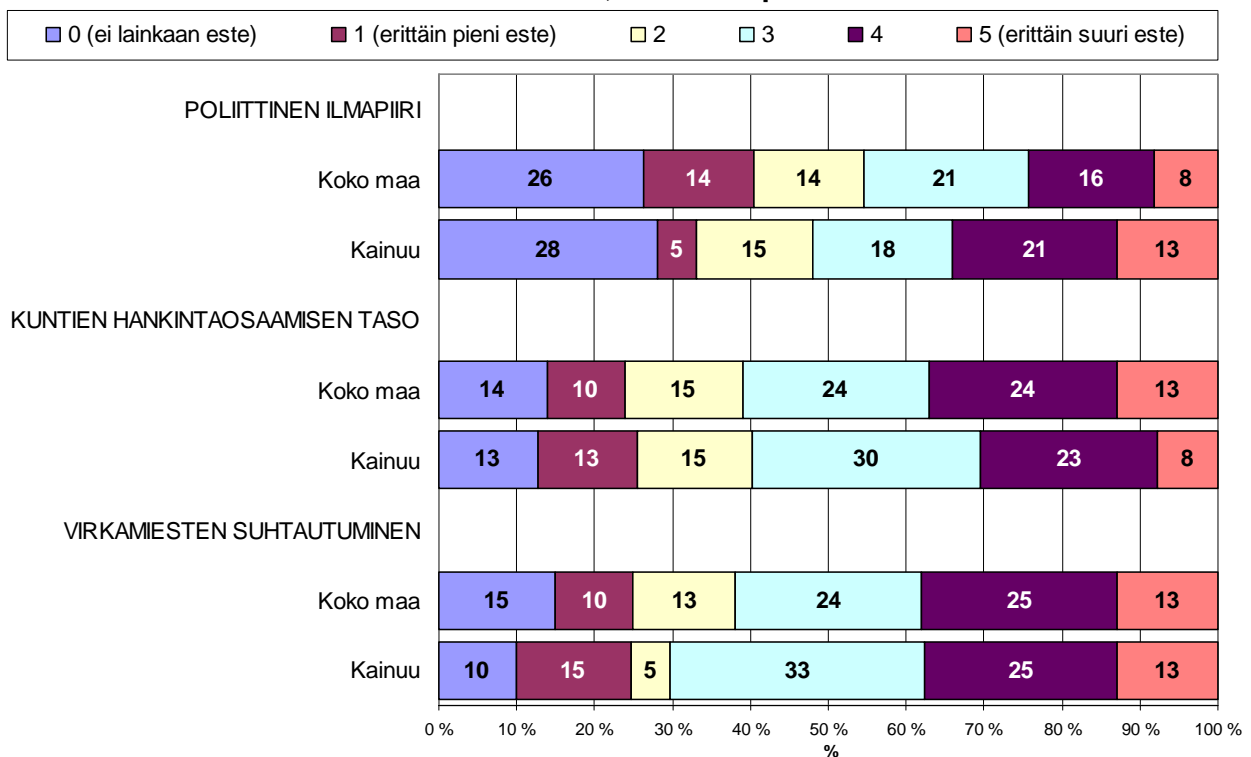
15. ARVIO MYYNNIN KEHITTYMISESTÄ KUNNILLE SEURAAVAN VIIDEN VUODEN AIKANA n=kaikki vastaajat

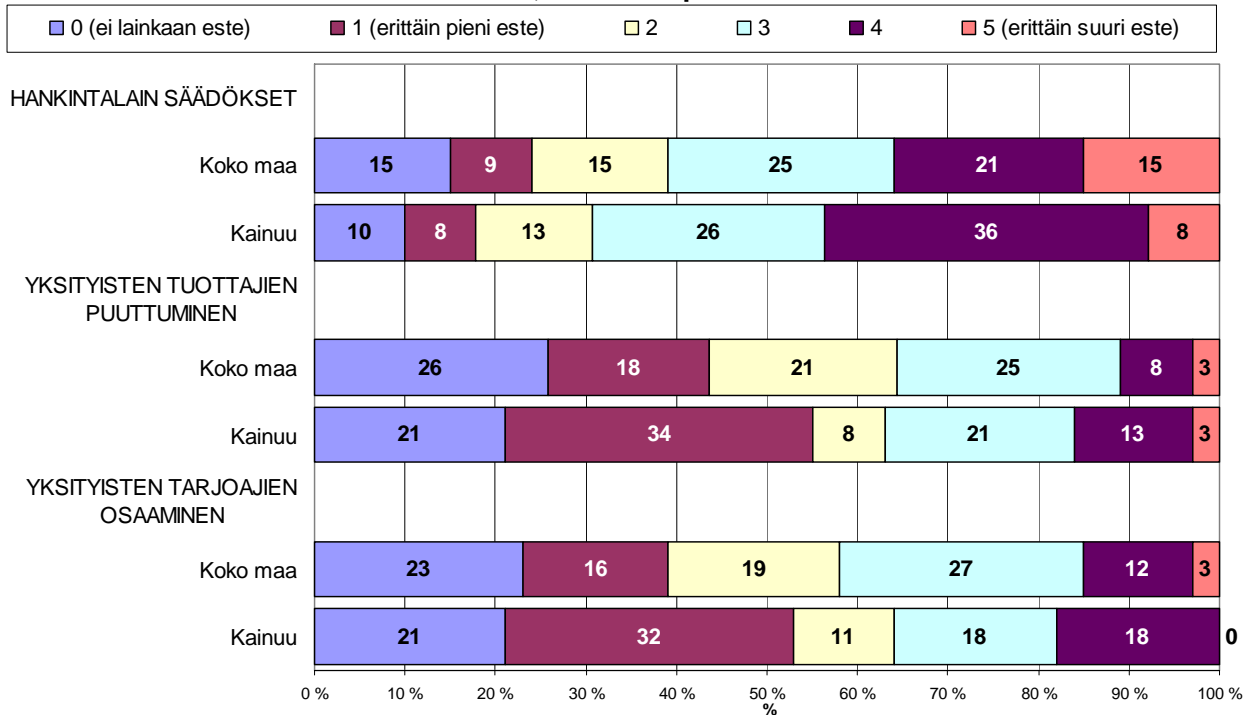

Alueella lähes kaikkia tekijöitä pidetään koko maahan verrattuna useammin kuntiin suuntautuvan myynnin esteinä. Koko maan pk-yrityksistä 15 prosenttia pitää erittäin suurena kunnille suuntautuvan myynnin esteenä hankintalain säädöksiä. Hankintalain säädöksiä pidetään harvemmin alueella erittäin suurena myynnin esteenä kuin koko maassa keskimäärin. Virkamiesten suhtautumista pitää sekä alueella että koko maassa 13 prosenttia erittäin suurena esteenä kunnille myynnissä. Lisäksi yli kymmenesosa koko maan ja 8 prosenttia alueen pk-yrityksistä pitää erittäin suurena myynnin esteenä kuntien hankintaosaamisen tasoa. Sen sijaan alueella viidesosa ja koko maassa hieman yli neljäsosa pk-yrityksistä ei pidä yksityisten tuottajien puuttumista lainkaan esteenä. Yksityisten tarjoajien osaaminen ei ole esteenä noin neljäsosalle koko maan ja viidesosalle alueen pk-yrityksistä.

16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (1/2)

Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri

16. KUNTIIN SUUNTAUTUVAN MYYNNIN ESTEET (2/2)**Asteikko: 0=ei lainkaan este, 1=erittäin pieni este...5=erittäin suuri este**

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki (Pääkaupunkiseutu)**
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 010 470 1100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. 010 387 7870, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Kainuun Yrittäjät

Kainuun Yrittäjät
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
Puhelin 010 387 7870
Faksi (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Kajaani
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240